

3

OBIECTUL CONTABILITĂȚII

- 3.1. Patrimoniul – obiect al contabilității
- 3.2. Structuri patrimoniale de activ
- 3.3. Structuri patrimoniale de pasiv
- 3.4. Cheltuieli și venituri
- 3.5. Elemente extrapatrimoniale
- 3.6. Particularizarea structurilor patrimoniale la diferite tipuri de întreprinderi

După studierea capitolului, veți fi capabili:

- să recunoașteți obiectul de studiu al contabilității;
- să identificați și să descrieți elementele patrimoniale;
- să grupați elementele patrimoniale în structuri de activ și pasiv;
- să clasificați cheltuielile și veniturile după natura lor;
- să grupați cheltuielile și veniturile după natura lor;
- să participați la discuții pe un subiect simplu;
- să realizați calcule simple;
- să prelucrați grafic rezultatele obținute într-o operație simplă.

3.1. Patrimoniul -- obiect al contabilității

Așa cum am precizat și în capitolul anterior, contabilitatea, ca știință de sine stătătoare, are obiect și metodă proprie.

Obiectul de studiu al contabilității îl constituie PATRIMONIUL.

3.1.1. Definiere. Trăsături

Patrimoniul se definește ca *totalitatea drepturilor și obligațiilor cu valoare economică, aparținând unei persoane fizice sau juridice, împreună cu bunurile la care se referă.*

Patrimoniul este constituit din totalitatea drepturilor și obligațiilor de natură economică exprimate în bani, împreună cu bunurile la care se referă, ale unei persoane fizice sau juridice, indiferent de sursa de proveniență.

Existența patrimoniului implică existența obligatorie a două elemente, și anume: *subiectul de patrimoniu și obiectul relațiilor drepturi și obligații.*

În timp, au existat mai multe concepții pe plan mondial, privind patrimoniul, astfel:

Concepția *administrativă*, conform căreia obiectul contabilității îl constituie reflectarea și controlul, în expresia valorică a faptelor administrative, în vederea sprijinirii managementului (conducerii), pentru a obține cu minimum de eforturi (cheltuieli), maximum de efecte economice (venituri).

Concepția *juridică*, conform căreia obiectul contabilității îl constituie patrimoniul unui subiect de drept, prin prisma relațiilor juridice, adică a drepturilor și obligațiilor pecuniare (materiale) ale unei persoane fizice sau juridice, în corelație cu obiectele (bunuri și valori).

Concepția *economică* sau *financiară* conform căreia obiectul contabilității îl constituie circuitul capitalului, privit atât sub aspectul destinației lui, adică sub formă de *capital fix* și *capital circulant*, cât și sub forma modului de dobândire, adică sub formă de *capital propriu* și *capital străin*, ambele reprezentând sursele.

În prezent, la nivel internațional există două sisteme de drept: *sistemul de drept latin* (scris), utilizat de țările continentale, și *sistemul de drept cutumiar* (ce are la bază obiceiuri, cutume), utilizat de țările anglo-saxone.

În funcție de acestea există două abordări privind contabilitatea și anume: *abordarea patrimonială* și *abordarea economică*.

Abordarea patrimonială a contabilității mai este păstrată în țări ca Franța, dar în țările anglo-saxone noțiunea de patrimoniu se folosește doar pentru persoanele fizice.

Abordarea economică a câștigat teren în fața celei patrimoniale, pe plan internațional, și datorită apariției Standardelor Internaționale de Contabilitate (IAS) și a Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS).

Dictionar

Subiectul de patrimoniu = persoana fizică sau juridică ce are în posesie și gestionează bunurile materiale și drepturile și obligațiile aferente lor. El poate realiza acte de dispoziție și administrație a patrimoniului.

Obiectul relațiilor de drepturi și obligații = bunurile materiale concrete și valorile bănești ce compun patrimoniul.

Referitor la România, la începutul secolului XX, profesorii Spiridon Iacobescu și Alexandru Sorescu au prezentat „teoria economico-juridică” a contabilității, precizând că obiectul de studiu al contabilității este patrimoniul.

Această teorie împletește, de fapt, cele două concepții existente și pe plan mondial, și anume cea economică și cea juridică.

În conformitate cu această concepție, patrimoniul reprezintă „un ansamblu de drepturi și obligații cu respectivele lor obiecte de drepturi și obligații”.

Prin „obiecte de drepturi și obligații” se înțelege totalitatea bunurilor economice, adică averea, substanța materială a patrimoniului.

Relația de drepturi se referă la situația în care titularul de patrimoniu își procură bunuri economice din resurse proprii și, în consecință, bunurile îi aparțin lui (capital propriu).

Relația de obligații se referă la situația în care titularul de patrimoniu își procură o parte din avere folosind surse de finanțare străine (patrimoniu străin). Aceste bunuri nu îi aparțin de drept entității până în momentul restituirii echivalentului valoric către terții de la care sunt procurate bunurile. Abia după acest moment, și această parte a averii îi aparține.

Față de cele de mai sus, se poate concluziona că sistemul contabil urmărește și controlează existența și starea bunurilor economice și a drepturilor și obligațiilor pe care le are un agent economic asupra acestor bunuri.

Deci agentul economic, societatea, entitatea, în calitatea sa de titular de patrimoniu, are bunuri și valori economice, dar și drepturi și obligații.

În acest subcapitol mai trebuie făcute anumite precizări. Cu toate că în definirea patrimoniului se face referire la avere, capital, surse economice, acestea nu includ noțiunea de patrimoniu în totalitatea sa.

Forma de prezentare a patrimoniului în contabilitate este cea a unei balanțe de două talere, într-un echilibru perfect.

În partea stângă se găsește patrimoniul economic, iar în cea dreaptă este patrimoniul juridic.

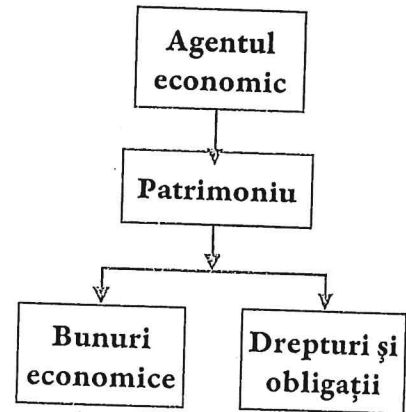
Schematic, această egalitate perfectă este:

$$\underline{\underline{\text{Patrimoniu economic} = \text{Patrimoniu juridic}}}$$

3.1.2. Ecuații de echilibru ale patrimoniului

Începem acest subcapitol cu explicarea noțiunilor de patrimoniu economic și patrimoniu juridic.

Patrimoniul economic cuprinde totalitatea bunurilor și valorilor procurate și deținute de agentul economic, indiferent de modul legal în care le-a obținut.

Dicționar

- • • • •
- **Averea** = cuprinde totalitatea
- bunurilor și valorilor economice de
- care dispune agentul economic, dar
- nu exprimă în mod direct drepturile
- și obligațiile patrimoniale ale
- acestuia (raporturile de proprietate)
- **Capitalul** = cuprinde atât totalitatea
- bunurilor și valorilor economice de
- care dispune agentul economic, cât
- și relațiile de proprietate (drepturi)
- în legătură cu bunurile de care
- dispune. Nu cuprinde însă relațiile
- de obligații, de datorii pentru o
- parte din bunuri și valori procurate
- pe baza lor.
- **Surse economice** = se referă la
- modul concret de investire a
- mijloacelor economice ca și la
- relațiile de proprietate ce au stat
- la baza procurării lor (drepturi și
- obligații). Aceasta însă reprezintă
- o explicație indirectă, neatingând
- esența problemei.
- • • • •

Trăsăturile patrimoniului
a) este o universalitate juridico-economico-financiară
b) este personal, în sensul că aparține unei anumite persoane
c) este netransmisibil
d) este distinct față de persoana căreia îi aparține
e) este unic și indivizibil

Patrimoniul juridic cuprinde totalitatea relațiilor de drepturi obligații ale agentului economic, ce sunt legate de bunurile și valori deținute de acesta.

În aceste condiții, relația inițială:

$$\underline{\underline{\text{Patrimoniul economic} = \text{Patrimoniul juridic}}}$$

se transformă în

$$\underline{\underline{\text{Bunuri economice} = \text{Drepturi} + \text{Obligații}}}$$

Bunurile economice formează baza materială a patrimoniului și sunt concretizate în elementele patrimoniale de *ACTIV*.

Drepturile și obligațiile reflectă raporturile de proprietate în cadrul cărora se administrează bunurile și valorile economice și sunt concretizate în elemente patrimoniale de *PASIV*. Deci relația de echilibru poate prezenta astfel:

$$\underline{\underline{\text{ACTIV patrimonial} = \text{PASIV patrimonial}}}$$

Plecând de la relația

$$\underline{\underline{\text{B} = \text{D} + \text{O}}}$$

unde

B = bunuri economice și valori economice

D = drepturi

O = obligații,

constatăm că sunt evidențiate toate elementele de *ACTIV* patrimonial indiferent de sursa, resursa lor.

Totuși, atât agentul economic cât și terții sunt interesați să știe exact cât din activele patrimoniale îi aparțin entității. Această nevoie este exprimată de patrimoniul net ce se calculează conform următoare relații:

$$\underline{\underline{\text{D} = \text{B} - \text{O}}}$$

unde

D = Drepturi;

B = Bunuri economice și valori economice;

O = Obligații.

În contabilitate, patrimoniul net al firmei are denumirea de *Capitaluri proprii*. Astfel, formula de mai sus devine:

$$\underline{\underline{\text{C} = \text{A} - \text{D}}}$$

unde:

C = capitaluri proprii;

A = Activ;

D = Datorii.

Abordat din punct de vedere *economico-financiar*, patrimoniul este o sumă a tuturor bunurilor și valorilor economice corporale, necorporale și financiare (bunuri și valori tangibile și intangibile), ce aparțin agentului economic, entității și care intră sub incidența cadrului juridic care funcționează într-o economie de piață.

Potrivit acestei concepții, patrimoniul delimitează, prin valorizare în etalon monetar, resursele unei entități pe de o parte, precum și utilizările acestora pe de altă parte.

În acest caz, relația de echilibru este

$$\underline{\underline{\text{Utilizări} = \text{Resurse}}}$$

Abordat din punct de vedere *juridic*, patrimoniul reprezintă un complex de elemente ce formează pe de o parte bunurile economice ale entității, iar pe de altă parte drepturile și obligațiile cu valoare economică ale acesteia.

Deci relația de echilibru este

$$\underline{\underline{\text{Bunuri economice} = \text{Drepturi} + \text{Obligații}}}$$

Pentru înțelegerea celor prezentate, vom realiza următoarele aplicații:

1. Realizați relația de echilibru: $B = D + O$ în baza datelor de mai jos: Unitatea are terenuri 15.000 lei, construcții 20.000 lei, utilaje 9.000 lei, numerar în bancă 7.000 lei. Se mai știe că terenurile și construcțiile sunt aduse de asociați împreună cu disponibilul în bancă, iar pentru utilaje entitatea are o datorie de plată față de furnizorul de imobilizări.

Rezolvare

- $B =$ teren + construcții + utilaje + numerar în bancă
 $B = 15.000 + 20.000 + 9.000 + 7.000 = 51.000$ lei
 $D =$ drept de proprietate asupra teren, construcții, numerar în bancă
 $D = 15.000 + 20.000 + 7.000 = 42.000$ lei
 $O =$ obligația de plată a furnizorului cu imobilizări = 9000 lei

$$\underline{\underline{51.000 = 42.000 + 9.000}}$$

$$\underline{\underline{B = D + O}}$$

2. În baza datelor de mai sus, se cere stabilirea drepturilor.

Rezolvare

$$D = 51.000 - 9.000 = 42.000 \text{ lei;}$$

$$\underline{\underline{D = 42.000 \text{ lei}}}$$

$$\underline{\underline{D = B - O}}$$

3. În baza datelor de la exemplul 1, se cere stabilirea patrimoniului net.

Rezolvare

$$C = \text{Activ} - \text{Datorii}$$

$$C = 51.000 - 9.000 = 42.000$$

$$\underline{\underline{\text{capitaluri proprii} = 42.000}}$$

3.1.3. Rezultatele financiare

La nivelul obiectului contabilității, echilibrul specific activităților interne transformatoare este descris prin prisma *cheltuielilor și veniturilor*.

Cheltuielile sunt valori plătite sau de plătit în contrapartidă cu stocurile, lucrările și serviciile cumpărate sau realizate, obligații consimțite a se plăti la bugetul statului și alte organisme publice, precum și amortizările activelor imobilizate.

Veniturile sunt valori primite sau de primit de entitate ca echivalent al bunurilor, lucrărilor sau serviciilor vândute sau realizate.

Prin compararea veniturilor cu cheltuielile se determină rezultatul exercițiului. Acesta arată *performanța entității*.

Atunci când veniturile obținute depășesc cheltuielile efectuate, unitatea obține un *profit*, deci are un avantaj.

În cazul în care veniturile obținute sunt mai mici decât cheltuielile ocazionate, entitatea înregistrează o pierdere.

Schematic, cele de mai sus se prezintă astfel:

$$\underline{\underline{V > CH \rightarrow \text{PROFIT}}}$$

$$\underline{\underline{V < CH \rightarrow \text{PIERDERE}}}$$

unde:

V = venituri;

CH = cheltuieli.

Relația de calcul este:

$$\underline{\underline{R = V - CH}}$$

unde:

R = rezultatul exercițiului;

V = venituri;

CH = cheltuieli.

Vom exemplifica în continuare cele prezentate mai sus:

1. La sfârșitul exercițiului, o societate comercială a înregistrat venituri 20.000 lei și cheltuieli de 12.000 lei. Se cere să se stabilească rezultatul exercițiului.

Rezolvare

$$R = V - CH = 20.000 - 12.000 = 8.000;$$

R = 8.000 lei PROFIT

2. La sfârșitul exercițiului, un agent economic a înregistrat venituri de 16.000 lei și cheltuieli de 22.000 lei. Se cere să se stabilească rezultatul exercițiului.

Rezolvare

$$R = V - CH = 16.000 - 22.000 = - 6.000$$

R = 6.000 lei PIERDERE

3. Cunoscând că, la sfârșitul exercițiului, entitatea a înregistrat un profit de 15.000 lei, iar cheltuielile au fost de 40.000 lei, se cere să se stabilească valoarea veniturilor obținute.

Rezolvare

$$R = V - CH \rightarrow V = R + CH$$

$$V = 15.000 + 40.000 = 55.000 \text{ lei.}$$

Recunoașterea veniturilor și cheltuielilor

Cheltuielile sunt recunoscute în contul de rezultate atunci când are loc o diminuare a beneficiilor (avantajelor) economice viitoare asociate unei reduceri a activelor (ex.: micșorarea stocurilor) sau creșteri ale pasivelor (ex.: datorii pentru servicii primite de la terți), iar aceasta poate fi evaluată în mod credibil.

Veniturile sunt recunoscute în contul de rezultate atunci când are loc o creștere a beneficiilor economice viitoare, în perioada exercițiului financiar, asociată unei creșteri de active sau reduceri de pasive.

4. Știind că societatea a înregistrat la sfârșitul exercițiului o pierdere de 700 lei, iar nivelul veniturilor a fost de 2.800 lei, se cere să se stabilească nivelul cheltuielilor.

Rezolvare

$$R = V - CH \rightarrow CH = V - R$$

$$CH = 2.800 + 700 = 3.500 \text{ lei}$$

$$CH = 3.500 \text{ lei}$$

3.2. Structuri patrimoniale de activ

Activul patrimonial cuprinde bunurile economice sau mijloacele de care dispune entitatea. El arată utilizarea capitalurilor ca bunuri de folosință îndelungată, stocuri, creanțe, disponibilități și alte valori, iar pasivul originea capitalurilor.

Prin compoziția sa, *activul arată destinația și lichiditatea bunurilor economice* (perioada de transformare în bani).

În funcție de aceste criterii, se disting următoarele categorii de active:

1. Active imobilizate (active necurente).
2. Active circulante (active curente)
3. Active de regularizare
4. Conturi speciale de activ

Această grupare se regăsește în plan economic prin gruparea activelor în capital fix și capital circulant. *Criteriul* folosit este acela al rotației, precum și modul specific în care se consumă și se înlocuiesc.

Activele imobilizate

Caracteristici:

- Sunt bunuri și valori economice de folosință îndelungată (mai mare de un an).
- Nu se consumă la prima utilizare.
- Își păstrează forma și destinația.
- Se consumă în timp, transferând în mod treptat valoarea în valoarea produsului.
- Participă la mai multe cicluri de exploatare.
- Au valoare minimă conform legii, în prezent 1500 lei.

Imobilizări necorporale (active intangibile)

Sunt valori economice fără formă materială concretă, cu valoare și durabilitate de utilizare conform legii.

Clasificare:

- **Cheltuieli de constituire** = cheltuielile ocazionate de înființarea activității și includ taxe și alte cheltuieli de înregistrare și înmatriculare. Amortizarea se face în maximum 5 ani.
- **Cheltuieli de dezvoltare** = cheltuieli efectuate pentru descoperirea de noi tehnologii și produse superioare. Amortizarea se face pe perioada de utilizare.

Structura activelor
1. Active imobilizate (imobilizări): a) imobilizări necorporale (active intangibile); b) imobilizări corporale (active tangibile); c) imobilizări financiare.
2. Active circulante (active curente): a) stocuri; b) creanțe (valori în curs de decontare); c) investiții financiare pe termen scurt (titluri de plasament sau valori de trezorerie); d) disponibilități bănești.
3. Active de regularizare: - cheltuieli înregistrate în avans.
4. Conturi speciale de activ: a) repartizarea profitului; b) contul de profit și pierdere (când exprimă pierdere); c) rezultatul reportat (când exprimă pierdere).

Imobilizări necorporale (active intangibile)
- cheltuieli de constituire
- cheltuieli de dezvoltare
- concesiuni, licențe, mărci comerciale, drepturi și active similare
- fond comercial
- alte imobilizări necorporale

Dictionar

- **concesiune** = convenția prin care
- o persoană fizică sau juridică
- primește dreptul de utilizare a unui
- bun sau serviciu, în schimbul unor
- beneficii pentru concesionar
- **brevetul** = documentul obținut de
- o persoană fizică sau juridică în
- momentul realizării unei invenții
- **licența** = documentul ce atestă
- dreptul de folosință al unui bun sau
- serviciu, dat de posesorul licenței
- către beneficiar
- **marca** = o reprezentare grafică ce
- ajută la deosebirea produselor
- sau serviciilor persoanei fizice sau
- juridice de altele similare existente
- pe piață
- **know how** = se poate traduce „a ști
- cum”. Reprezintă documentația
- care explică cum se face un anumit
- lucru.

- **Concesiuni, licențe, mărci comerciale, drepturi și active similare** = toate cheltuielile efectuate pentru achiziționarea drepturilor de exploatare a unui bun, activitate sau serviciu, în cazul concesiunilor, brevetelor, licențelor, mărcilor de fabrică, know how și al altor drepturi de proprietate intelectuală și industrială. Amortizarea se face pe perioada utilizării.
- **Fondul comercial** = cheltuiala sau investiția suplimentară făcută de entitate pentru menținerea sau dezvoltarea potențialului de activitate al entității.
- **Alte imobilizări necorporale** = programe informatice, softuri etc.

Pentru înțelegerea noțiunilor prezentate, dăm următoarele exemple:

1. O societate are în activul patrimonial:

- cheltuieli de constituire 3.000 lei
- cheltuieli de dezvoltare 2.500 lei
- brevete 2.000 lei
- fond comercial 6.000 lei

Se cere valoarea imobilizărilor necorporale.

Rezolvare

Total imobilizări necorporale = 3.000 + 2.500 + 2.000 + 6.000 = 13.500 lei

2. În patrimoniul unei entități sunt înregistrate următoarele elemente patrimoniale de activ:

- cheltuieli de dezvoltare 8.000 lei
- concesiuni 2.000 lei
- disponibil în cont bancar 1.200 lei
- programe informatice 3.600 lei

Se cere valoarea totală a activelor intangibile.

Rezolvare

Total active intangibile = cheltuieli de dezvoltare + concesiuni + programe informatice = 8.000 + 2.000 + 3.600 = 13.600 lei

1.b. Active tangibile (imobilizări corporale)

Sunt bunuri economice cu formă materială concretă, deținute de o entitate pentru a fi folosite în producția de bunuri, prestare de servicii sau executare de lucrări, în scopuri administrative sau pentru a fi date în locație terților.

În timp, ele își pierd calitățile, performanțele, parametrii prin uzură.

Expresia valorică a uzurii este amortizarea.

Având în vedere că pe perioada utilizării ele își transferă treptat valoarea în valoarea noului produs, lucrare sau serviciu, putem defini *amortizarea* ca fiind *recuperarea treptată a valorii de intrare pe toată durata de utilizare a lui*.

Metode de amortizare:

- *Amortizarea liniară* = recuperarea cheltuielilor ocazionate de achiziția sau producția activului imobilizat în tranșe egale valoric, pe toată perioada de viață utilă a activului imobilizat.

Ex.: Prețul de achiziție al unui utilaj este de 8.000 lei.

Durata de utilizare este de 4 ani.

Metode de amortizare

- amortizare liniară
- amortizare degresivă
- amortizare accelerată

Amortizarea liniară anuală = $8.000 \text{ lei} / 4 \text{ ani} = 2.000 \text{ lei/an}$
sau

Cota de amortizare anuală = $100\% / 4 \text{ ani} = 25\% / \text{an}$

Amortizarea liniară anuală = $8.000 \cdot 25\% = 2.000 \text{ lei/an}$

- *Amortizarea degresivă* = constă în multiplicarea cotei de amortizare liniară cu un coeficient degresiv K ce are valorile:

K = 1,5 pentru durata de funcționare 2-5 ani

K = 2 pentru durata de funcționare 6-10 ani

K = 2,5 pentru durata de funcționare 10 ani

- *Amortizarea accelerată* = constă în amortizarea de până la 50% din valoarea de intrare a activului în primul an, iar diferența se amortizează în perioada rămasă, după metoda liniară.

Ex.: Prețul de achiziție al unui mijloc de transport este 60.000 lei. Durata de utilizare este 4 ani. În primul an se amortizează 50% din valoare.

An 1 = $60.000 \times 50\% = 30.000 \text{ lei}$

An 2, 3, 4 = $30.000 / 3 \text{ ani} = 10.000 \text{ lei/an}$

Imobilizări corporale (active tangibile)
- Terenuri și amenajări de terenuri
- Construcții
- Instalații tehnice și mașini
- Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale

Componența:

- **Terenuri și amenajări de terenuri** = Terenurile cu durată de utilizare nelimitată, fiind singurele imobilizări corporale care nu se uzează și deci nu se supun amortizării. Amenajările de teren, cum ar fi împrejmuirile de teren și altele, se uzează în timp și se amortizează.

- **Construcțiile** = toate clădirile pe care le are în patrimoniu entitatea. Acestea pot avea diferite destinații precum: hale, secții, ateliere, depozite, magazii, garaje, birouri etc.

- **Instalații tehnice și mașini** = echipamentele tehnologice (mașini, utilaje și instalații de lucru), aparate și instalații de control și reglare, mijloace de transport, animale și plantații.

- **Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale** = activele menționate în denumirea structurii.

Deoarece activitatea economică are caracter continuu, iar evidența financiar-contabilă se realizează pe perioade delimitate de timp, și numai pe un exercițiu financiar, la sfârșitul exercițiului se pot înregistra: avansuri și imobilizări corporale în curs de execuție.

Avansurile reprezintă sume de bani avansate furnizorului în schimbul primirii în viitor a unui activ imobilizat.

Imobilizările în curs de execuție sunt cele care nu au fost finalizate până la sfârșitul exercițiului.

Exemplu: entitatea a primit un utilaj care însă nu a fost montat, nu a fost pus în funcțiune, nu s-au făcut probele tehnologice și nu a fost recepționat.

Dictionar

- ° mijloc fix = obiectul singular sau
- ° complexul de obiecte ce se
- ° utilizează ca atare și îndeplinește
- ° simultan condițiile de valoare și
- ° durată de utilizare stabilite prin
- ° lege.

Exemple

1. O societate are înregistrate următoarele active patrimoniale:

- Terenuri 70.000
- Construcții 160.000
- Utilaje 80.000
- Mijloace de transport 130.000
- Se cere valoarea imobilizărilor corporale.

Rezolvare

Total imobilizări corporale = 70.000 + 160.000 + 80.000 + 130.000 = 440.000 lei

2. O societate a înregistrat următoarele active patrimoniale:

- Brevete 5.000
- Mărci 3.000
- Utilaje 17.000
- Mobilier 6.000
- Se cere valoarea activelor tangibile.

Rezolvare

Total active tangibile = Utilaje + mobilier = 17.000 + 6.000 = 23.000 lei

Nu se iau în calcul brevetele și mărcile, deoarece acestea sunt active intangibile.

1.c. Imobilizări financiare

Sunt investiții cu caracter financiar, pe o durată mai mare de un an și de valoare mare. Se mai numesc *investiții financiare pe termen lung*.

Scopul este obținerea de venituri financiare sub formă de dividende sau dobânzi.

Componenta:

- **Titluri de participare sau interese de participare** = acțiuni, obligațiuni și alte titluri de valoare achiziționate pe termen lung, în scopul obținerii de dividende sau pentru a deține controlul la firma ce le-a emis.
- **Creanțe imobilizate** = valori materiale și bănești pe care o entitate le are de primit/încasat, eveniment ce se va realiza pe o perioadă mai mare de un an.

Creanțele imobilizate cuprind:

- împrumuturi acordate pe termen lung
- garanții și cauțiuni depuse pe termen lung

STRUCTURA ACTIVEI MOBILIZATE
schemă recapitulativă

ACTIVE IMOBILIZATE		
IMOBILIZĂRI NECORPORALE	IMOBILIZĂRI CORPORALE	IMOBILIZĂRI FINANCIARE
<ul style="list-style-type: none"> • Cheltuieli de constituire • Cheltuieli de dezvoltare • Concesiuni, brevete, drepturi și active similare • Fond comercial • Alte imobilizări necorporale 	<ul style="list-style-type: none"> • Terenuri și amenajări de terenuri • Construcții • Instalații tehnice și mașini • Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale 	<ul style="list-style-type: none"> • Titluri de participare și interese de participare • Creanțe imobilizate

2. Activele circulante

Caracteristici:

- Sunt bunuri și valori ce se utilizează pe o perioadă mai mică de un an.
- Participă la un singur circuit economic.
- Își modifică forma și destinația la prima utilizare-
- Sunt destinate consumului sau vânzării.
- Reprezintă numerar sau echivalentul de numerar a căror utilizare nu este restricționată.

2.a. Stocuri

Sunt bunuri sau servicii deținute de entitate pentru a fi vândute în aceeași stare sau după prelucrare în procesul de producție, sau pentru a fi consumate, la prima lor utilizare.

Stocuri destinate vânzării: produse finite, produse reziduale, semifabricate, mărfuri.

Stocuri destinate consumului: materii prime, materiale consumabile, obiecte de inventar, ambalaje.

Componență:

- **Materii prime:** bunuri destinate consumului, care se regăsesc integral sau parțial în produsele la a căror realizare au participat. Exemple: făină, stofă, piele etc.
- **Materiale consumabile:** sunt destinate utilizării în procesul de producție. Au rolul de a ajuta procesul de producție sau de exploatare, fără a se regăsi în produsul finit. Exemple: piese de schimb, combustibil, furaje.
- **Materiale de natura obiectelor de inventar:** sunt bunuri economice care nu îndeplinesc simultan condițiile de valoare și durată pentru a fi active imobilizate.
Exemple: echipament de lucru, truse de scule, dispozitive etc.
- **Producția în curs de execuție:** reprezintă producția care nu a parcurs toate fazele de prelucrare, conform procesului tehnologic.
- **Produse** – cuprind:
 - Semifabricate* = produsele care nu au parcurs toate fazele procesului de producție, dar care se vând ca atare.
Exemple: aluat pentru pizza.
 - Produse finite* = produsele care au parcurs toate fazele procesului de producție, fiind depozitate în vederea vânzării.
Exemple: mobilier, mijloc de transport.
 - Produse reziduale* = produse rezultate în urma procesului de fabricație. Exemple: reziduuri, deșeuri, rebuturi recuperabile.
- **Stocuri aflate la terți** = bunuri economice de natura stocurilor ce aparțin entității, dar care fizic sunt în afara unității, ele fiind lăsate în custodie, date spre prelucrare la terți sau în consignatie.

Stocuri
- materii prime
- materiale consumabile
- obiecte de inventar
- producție în curs de execuție
- produse
- stocuri aflate la terți
- animale
- mărfuri
- ambalaje

- **Animale** = sunt animale și păsări născute sau cele tinere de orice fel (miei, viței, porci, pui) crescute și folosite pentru reproducție, animale și păsări la îngrășat pentru a fi valorificate, colonii de albine, animale pentru producția de lână, blană, lapte, păsări pentru ouă etc.
- **Mărfuri** = bunuri economice care au fost cumpărate în vederea revânzării în aceeași stare.
- **Ambalaje** = bunuri economice ce au rolul de a proteja mărfurile pe parcursul depozitării, transportului și vânzării produselor finite sau mărfurilor. Ele pot fi ambalaje individuale, pentru fiecare marfă sau produs sau ambalaje colective. Ele se pot vinde odată cu produsul finit sau marfa, dar și ambalajul ca atare.
Exemple: cutia de pantofi; cutie de carton pentru expedierea coletelor.

Exemple:

1. O societate deține următoarele active patrimoniale:

Materii prime 8.000
Combustibil 3.000
Producție în curs 4.000
Produse 5.000
Mărfuri 10.000

Se cere să se stabilească valoarea totală a activelor circulante.

2. Entitatea deține următoarele active patrimoniale:

Mărci 6.000
Concesiuni 4.000
Utilaje 15.000
Materii prime 3.000
Produse 8.000
Ambalaje 1.500

Se cere să se stabilească valoarea activelor circulante.

Rezolvare

Valoarea activelor circulante =
= 8.000 + 3.000 + 4.000 + 5.000 + 10.000
= 30.000 lei

Rezolvare

Total active circulante =
= materii prime + produse + ambalaje =
= 3.000 + 8.000 + 1.500 = 12.500 lei

Nu se iau în calcul mărcile și concesiunile, acestea fiind imobilizări necorporale și nici utilajele, ele fiind imobilizări corporale.

Creanțe
- comerciale
- în cadrul grupului
- din interese de participare
- alte creanțe
- privind capitalul subscris și nevărsat

2.b. Creanțe (valori în curs de decontare)

Sunt valori avansate temporar de entitate către terți, persoane fizice sau juridice, pentru care urmează să primească un echivalent în bani, bunuri, lucrări sau servicii, într-o perioadă mai mică de un an.

Aceștia se numesc generic *debitori*.

Debitorii unității proveniți din vânzarea de bunuri, lucrări sau servicii se regăsesc în structura de *clienți și conturi asimilate*.

Componența:

- **Creanțe comerciale** = provin din operațiuni de comercializare de bunuri, prestare de lucrări sau executare de servicii

Cuprind:

* *clienți* = creanțele față de terții cărora s-au vândut bunuri, lucrări, servicii.

* *efecte de primit* = titluri negociabile sub formă de cambie, bilet la ordin etc., care atestă existența unei creanțe în cadrul

relațiilor comerciale. Ele se încasează în general în maximum 90 de zile.

- **Creanțe în cadrul grupului** = generate de relațiile de decontare între societatea-mamă și filialele ei.
- **Creanțe din interese de participare** = creanțe generate de relațiile de decontare ale întreprinderii cu întreprinderi asociate și asupra cărora se exercită o importantă influență.
- **Alte creanțe** = creanțe generate de relațiile de decontare ale entității cu bugetul statului, asigurări sociale, protecția socială, alte organisme publice, personalul, debitori diverși etc.
- **Creanțe privind capitalul subscris și nevărsat** = creanțe generate de relațiile întreprinderii cu acționarii sau asociații săi, privind capitalul social subscris (promis) și nevărsat (nedepus) încă.

2.c. Investiții financiare pe termen scurt

Cuprind acțiuni și obligațiuni achiziționate de entitate pe o perioadă mai mică de un an, în scopul revânzării.

Au caracter speculativ deoarece scopul entității este de a investi disponibilitățile temporare în aceste titluri în vederea revânzării lor la un preț mai mare și de a obține un venit financiar.

2.d. Disponibilități bănești

Cuprind sumele de bani, lei sau valută, deținute de întreprindere în conturile bancare sau în casierie.

Componentă:

- **Conturile la bănci** cuprind cecuri de încasat, disponibilități în lei sau devize și sume în curs de decontare. Disponibilitățile în bănci pot fi sub forma conturilor curente sau depozite la termen.
- **Casa** = disponibilitățile bănești în lei sau devize, existente în casieria unității, precum și alte valori ca: timbre fiscale și poștale, bilete de tratament și odihnă, tichete și bilete de călătorie etc.
- **Acreditiv** = conturi în lei sau devize deschise în scopul achitării unor obligații față de anumiți furnizori. Ele sunt deschise numai în cazul în care, prin contract, se prevede ca plata să se facă prin acreditiv. Existența acreditivului dă siguranță furnizorului că își va încasa creanța în momentul îndeplinirii din partea sa a obligațiilor contractuale. Deci acreditivul reprezintă o sumă de bani rezervată pentru plata furnizorului de la un anumit contract.
- **Avansuri de trezorerie** = sume virate la bănci sau sume în numerar puse la dispoziția personalului (avansuri de delegați, avansuri pentru cheltuieli gospodărești etc.) sau a terților, în vederea efectuării unor plăți în numele întreprinderii.

Disponibilități bănești

- conturi la bănci
- casa
- acreditive
- avansuri de trezorerie

STRUCTURA ACTIVELOR CIRCULANTE

ACTIVE CIRCULANTE			
STOCURI	CREANȚE	INVESTIȚII FINANCIARE PE TERMEN SCURT	DISPONIBILITĂȚI BĂNEȘTI
<ul style="list-style-type: none"> • Materii prime • Materiale consumabile • Materiale de natura obiectelor de inventar • Producția în curs de execuție • Produse • Stocuri aflate la terți • Animale • Mărfuri • Ambalaje 	<ul style="list-style-type: none"> • Comerciale • În cadrul grupului • Creanțe din interese de participare • Alte creanțe • Creanțe privind capitolul subscris și nevărsat 	<ul style="list-style-type: none"> • Acțiuni • Obligațiuni 	<ul style="list-style-type: none"> • Conturi la bănci • Casa • Acreditive • Avansuri de trezorerie

3. Active de regularizare

Acestea cuprind cheltuielile înregistrate în avans.

Cheltuielile înregistrate în avans sunt cheltuielile efectuate în exercițiul curent, dar care se referă la perioada viitoare.

Acestea se vor transfera în mod treptat pe cheltuielile exercițiului curent, pe toată perioada pentru care au fost făcute.

Ex.: Se plătește o chirie pentru un spațiu comercial pentru o perioadă de 3 ani în avans. Suma achitată este 9.000 lei.

Grafic de repartizare a cheltuielilor pe exercițiul curent

Anul	Cheltuiala în avans	Cheltuiala pe exercițiu curent	Rest de cheltuială în avans
0	9000	-	9000
1	9000	3000	6000
2	6000	3000	3000
3	3000	3000	-

4. Conturi speciale de ACTIV

Componență:

- **Repartizarea profitului** = se utilizează pentru repartizarea profitului obținut la sfârșitul exercițiului financiar. Reprezintă o creanță a societății față de acționari și asociați, deoarece, datorită principiului independenței exercițiului, profitul obținut trebuie repartizat în același exercițiu. Având în vedere faptul că aprobarea bilanțului se va face abia în prima parte a exercițiului următor, reglarea între „repartizarea profitului“ și „profit și pierdere“ se va face la acel moment.
- **Contul de profit și pierdere** = În cazul în care la sfârșitul exercițiului entitatea a înregistrat o pierdere, contul de rezultate face parte din structurile de activ.

CONTURI SPECIALE DE ACTIV
Repartizarea profitului
Contul de rezultate (profit și pierdere)
Rezultatul reportat

Cu toate că principiul necompensării veniturilor cu cheltuielile impune clar delimitarea celor două rezultate ale activității, pentru înțelegere facem următoarea explicație: Exemplu: În cazul în care la sfârșitul exercițiului financiar entitatea a înregistrat total cheltuieli de 5.000 lei și total venituri de 4.000 lei, înseamnă că ea a înregistrat o pagubă de 1.000 lei, cheltuind mai mult decât a câștigat.

- **Rezultatul reportat** = pierderea înregistrată în exercițiile precedente, care a fost transferată, în vederea lichidării ei, în exercițiul curent.

NOTĂ

În prezenta lucrare am explicat un număr de 4 (patru) structuri de ACTIV PATRIMONIAL.

În unele lucrări de specialitate sunt prezentate 4 structuri, iar în alte lucrări, numai 3 structuri.

În dorința de a explica cât mai bine activul patrimonial, am ales varianta cu 4 structuri de ACTIV.

3.3. Structuri patrimoniale de pasiv

Pasivul patrimonial cuprinde elemente, noțiuni abstracte, ce nu reprezintă ceva fizic concret.

Toate elementele de pasiv patrimonial sunt denumiri, expresii ale tuturor elementelor de activ patrimonial.

Pasivul patrimonial arată sursa de finanțare a activului patrimonial, și anume datorii față de acționari și asociați (datorii interne) sau față de terți externi (datorii externe).

Toate elementele de pasiv patrimonial sunt grupate în două categorii de surse:

- a) surse interne (surse proprii de finanțare);
- b) surse externe (surse împrumutate/atrase) numite datorii.

Elementele de pasiv patrimonial sunt ordonate în funcție de *exigibilitate* (termenul de decontare a surselor de finanțare), în ordine descrescătoare.

Structura pasivelor				
1. Capital propriu (capital și rezerve)	2. Provizioane	3. Datorii	4. Venituri în avans	5. Conturi speciale de pasiv
a) Capital social individual b) prime de capital c) rezerve din reevaluare d) rezerve e) acțiuni proprii f) rezultatul reportat g) rezultatul exercițiului	a) provizioane b) ajustări pentru deprecierea activelor	a) Împrumuturi și datorii asimilate b) Datorii comerciale c) Datorii în cadrul grupului d) Datorii din interese de participare e) Alte datorii		profit curent

1. Capital propriu (capital și rezerve)

Sunt considerate datorii interne.

Caracteristici:

- sunt surse proprii de finanțare;
- sunt surse de finanțare stabilă de care dispune întreprinderea;
- fac parte din capitalurile permanente;
- asigură stabilitatea și independența financiară a firmei;
- dau dreptul titularilor de patrimoniu la activele entității.

1.a. Capitalul social/individual

Este sursa proprie de finanțare a firmei.

Provine de la investitori care pot fi asociați sau acționari.

Generează relații de drepturi și obligații între entitate și investitori. Este divizat în mai multe părți de valoare egală, numite *acțiuni* sau *părți sociale*.

Se constituie o singură dată, la înființarea societății, și poate suferi modificări în sensul majorării sau micșorării. Se lichidează la desființarea societății. Cuprinde atât *capitalul scris nevărsat* (promisiunea asociaților/acționarilor), cât și *capitalul social scris vărsat* (aportul efectiv în bani și/sau natură depus de aceștia). Pentru exemplificare se dau următoarele date:

1. O societate are un număr de 8000 acțiuni cu valoare nominală de 100 lei. Se cere stabilirea capitalului social.

Rezolvare

$$C.S. = N_{act} \times V.N.$$

$$C.S. = 8.000 \times 100 = 800.000 \text{ lei}$$

unde:

C.S. = capital social

N_{act} = numărul de acțiuni

V.N. = valoarea nominală

2. O societate are un capital social de 5000 lei divizat în 1000 acțiuni.

Se cere valoarea nominală a unei acțiuni.

Rezolvare:

$$V.N. = \frac{C.S.}{N_{act}} = \frac{5.000}{1.000} = 5 \text{ lei}$$

unde:

V.N. = valoare nominală

C.S. = capital social

N_{act} = număr de acțiuni

1.b. Primele de capital

Sunt surse de finanțare proprii, obținute de entitate în urma majorării capitalului social.

Componență:

- **Prime de emisiune și de aport în natură** = diferența dintre prețul de emisiune al noilor acțiuni (mai mare) și valoarea nominală a acțiunilor (mai mică). Noile acțiuni trebuie să aibă valoarea egală cu a celor vechi, pentru a oferi drepturi egale acționarilor.

$$C.S. = N_{act} \times V.N.$$

$$V.N. = \frac{C.S.}{N_{act}}$$

$$N_{act} = \frac{C.S.}{V.N.}$$

- Prime de fuziune

- Prime de aport

- Prime de conversie = diferențe între valoarea obligațiunilor (mai mare) și valoarea acțiunilor emise în schimbul obligațiunilor (mai mică).

Pentru exemplificare, prezentăm următoarele date:

1. O societate comercială are un capital social de 4.000 lei, divizat în 200 acțiuni. Emite 100 acțiuni noi la preț de emisiune 25 lei, valoare nominală 20 lei. Se cere prima de emisiune.

Rezolvare

$$T.P.E. = \text{Nr. acț. noi} \times P.E. = 100 \times 25 = 2.500 \text{ lei}$$

$$T.V.N. = \text{Nr. acț. noi} \times V.N. = 100 \times 20 = 2.000 \text{ lei}$$

$$P.E. = T.P.E. - T.V.N. = 2.500 - 2.000 = 500 \text{ lei}$$

unde:

T.V.N. = total valoare nominală

V.N. = valoare nominală

T.P.E. = total preț emisiune

P.E. = prima de emisiune

2. Se transformă 500 obligațiuni de 40 lei/buc. în 400 acțiuni cu valoare nominală 35 lei. Se cere prima de conversie.

Rezolvare

$$T.V.O. = \text{Nr. O} \times V.N. = 500 \times 40 = 20.000 \text{ lei}$$

$$T.V. \text{ Act} = \text{Nr. Act.} \times V.N. = 400 \times 35 = 14.000 \text{ lei}$$

$$P.C. = T.V.O. - T.V. \text{ Act} = 20.000 - 14.000 = 6.000 \text{ lei}$$

unde:

T.V.O. = total valoare obligațiuni

T.V. Act = total valoare acțiuni

V.N. = valoare nominală

P.C. = prima de conversie

1.c. Rezervele din reevaluare

Sunt plusurile de valoare create prin reevaluarea activelor patrimoniale (activele imobilizate), ca diferență între valoarea înregistrată ca urmare a reevaluării (mai mare) și valoarea de intrare a activelor imobilizate (mai mică).

Reevaluarea este posibilă numai în baza unui act normativ emis în acest sens. Reevaluarea în baza actului normativ se poate face o singură dată și numai în perioada menționată în el. Ea însă nu are caracter obligatoriu, rămânând la decizia conducerii entității.

Sumele obținute se pot utiliza la creșterea capitalului social sau pot avea alte destinații, conform actelor normative în vigoare.

1.d. Rezervele

Sunt surse de finanțare proprii, ce se constituie la sfârșitul exercițiului financiar, prin repartizarea profitului obținut sau din alte surse. Constituirea și mărimea rezervelor vor respecta actele normative sau deciziile Adunării Generale a Acționarilor sau Asociațiilor (AGA), iar utilizarea lor se face în baza aceluiași acte normative sau hotărâri AGA, pentru majorarea capitalului social și în alte scopuri.

Prime de capital
- prime de emisiune și de aport în natură
- prime de fuziune
- prime de aport
- prime de conversie

Rezerve
- legale
- statutare
- pentru acțiuni proprii
- alte rezerve

Componență:

- **Rezerve legale** = se constituie la sfârșitul exercițiului financiar din *profitul brut și din primele de capital*. Sunt destinate protejării capitalului.
- **Rezerve statutare** = sunt constituite la sfârșitul exercițiului financiar din *profitul net conform prevederilor din statutul societății*.
- **Rezerve pentru acțiuni proprii** = se constituie în situația în care o societate pe acțiuni și-a răscumpărat acțiunile proprii, în scopul de a-și menține nivelul capitalului propriu.
- **Alte rezerve** = se constituie în baza hotărârii AGA și numai în ani în care societatea a obținut un profit mare.

1.e. Acțiunile proprii

Sunt acțiuni răscumpărate temporar în vederea distribuirii personalului întreprinderii sau terților, regularizării cursului bursier sau reducerii capitalului social prin hotărâre AGA.

Ele sunt deținute de entitate pe o perioadă de timp mai mică sau mai mare.

1.f. Rezultatul reportat

Reprezintă o sursă proprie de finanțare a entității, fiind profitul obținut în anii precedenți și care nu a fost repartizat, așteptând în continuare decizia AGA.

Se poate utiliza pentru reinvestire în diverse activități ale firmei, generatoare de noi profituri, pentru crearea sau majorarea de rezerve, distribuirea către acționari etc.

Rezultatul reportat însă poate evidenția și o pierdere înregistrată în anii precedenți și neacoperită încă din punct de vedere financiar.

1.g. Rezultatul exercițiului

Reprezintă cea mai importantă și dorită sursă de finanțare și poate arăta un profit sau o pierdere.

Conform hotărârii AGA, profitul poate fi repartizat pe următoarele destinații:

- reinvestire în firmă, devenind sursă proprie de finanțare;
- dividende acordate acționarilor sau asociaților;
- acoperirea pierderilor din anii precedenți;
- reportarea profitului nerepartizat încă.

În cazul înregistrării unei pierderi, rezultatul va fi trecut în bilanț cu semnul „minus“.

2. Provizioanele

a) *Provizioanele* reprezintă datorii previzibile în viitorul apropiat, dar incerte și neclare din punctul de vedere al scadenței (exigibilității) și al valorii exacte.

Surse de constituire rezerve:

- rezerve legale din profitul brut
- rezerve statutare din profitul net
- rezerve pentru acțiuni proprii din profitul net
- alte rezerve din profitul net

Se constituie la sfârșitul exercițiului financiar, în general.

Conform legislației în vigoare, provizioanele sunt „datorii cu exigibilitate sau valoare incertă”, iar recunoașterea lor se face în momentul în care:

- entitatea are o obligație curentă (legală sau implicită) generată de un eveniment anterior;
- este probabil ca o ieșire de resurse care afectează beneficiile economice să fie necesară pentru a stinge obligația respectivă;
- poate fi realizată o bună estimare a valorii obligației.

Diferența dintre provizioane și celelalte datorii ale entității este dată de incertitudinea care le afectează pe primele în ceea ce privește mărimea sau scadența.

Pe de altă parte, provizioanele se constituie pentru cheltuieli ce devin exigibile în perioadele următoare și care pot proveni din amenzi, penalități de întârziere, despăgubiri, litigii și alte datorii incerte legate de perioada de „service” aferentă perioadei de garanție, garanții acordate clienților, cheltuieli cu reparații capitale eşalonate pe mai mulți ani etc.

b) Tot în această categorie sunt incluse și *ajustările pentru deprecierea activelor*.

Ele reprezintă echivalentul valoric al depreciilor activelor, deprecieri cu caracter reversibil. Se constituie la sfârșitul exercițiului financiar, când, în urma inventarierii, se constată deprecieri reversibile la activele inventariate.

3. Datoriile

Se mai numesc și „datorii externe” sau „capital străin”.

Sunt *surse de finanțare externe*, puse la dispoziția entității *pe o perioadă delimitată de timp*, de către furnizori, terți, bănci și instituții financiare și pentru care *entitatea trebuie să realizeze o prestație sau un echivalent valoric*.

În funcție de durată, reglementările din Programul de Dezvoltare a Contabilității din România clasifică datoriile în:

- A. Datorii pe termen scurt (curente);
- B. Datorii pe termen lung (necurente).

A. Datoriile curente:

- au durata mai mică de un an pentru rambursare;
- se așteaptă a fi achitate în cursul normal al ciclului de exploatare;
- sunt legate de activitatea de exploatare a entității.

B. Datorii pe termen lung (necurente):

- au durata de rambursare mai mare de 1 an;
- sunt legate de activitatea de investiții.

Datoriile apar în momentul nașterii obligației față de terți și se sting în momentul rambursării creditelor, plății datoriei bănești, livrarea bunului, realizarea lucrării sau prestarea serviciului.

Datorii:

- necurente;
- curente.

3.a. Împrumuturi și datorii asimilate

Evidențiază datoriile financiare ale întreprinderii provenite din *creditele bancare* și de la alte instituții financiare, pentru o perioadă mai mare de un an, precum și din *împrumuturile din emisiunea de obligațiuni*.

Componentă:

- Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni;
- Credite.

Împrumuturile din emisiunea de obligațiuni

- Sunt surse financiare pe termen lung, asigurate prin vânzarea de obligațiuni (titluri de credit negociabile) către public.
- Tranzacționarea lor se face într-un cadru organizat conform legii, și anume la Bursa de valori.
- Sunt purtătoare de dobândă care se plătește lunar, iar valoarea dobânzilor reprezintă cheltuiala financiară aferentă împrumutului din emisiunea de obligațiuni.
- La scadență, se răscumpără și se anulează.

Creditele

- Sunt împrumuturi de bani primite de la bănci și alte instituții financiare.
- Sunt purtătoare de dobânzi, ce reprezintă cheltuiala financiară a creditului.
- Au caracter rambursabil.
- Rambursarea se poate face eșalonat sau la scadență.
- Sunt garantate cu activele întreprinderii.
- Durata de creditare poate fi mai mare sau mai mică de 1 an.

Datorii comerciale:

- furnizori;
- efecte de platit.

3.b. Datorii comerciale

- Sunt datorii ce apar în cadrul relațiilor de decontare cu furnizorii.
- Nu sunt purtătoare de dobândă.
- Au caracter obligatoriu.

Componentă:

Furnizori = datorii ce apar în urma achiziționării de bunuri, a executării de lucrări și prestări de servicii de către terți. Reprezintă datoriile întreprinderii echivalente valorii bunurilor, lucrărilor și serviciilor primite. Durează de la contractarea datoriei până la plata ei.

Efecte de plătit = titluri de valoare ce atestă obligația entității de a plăti suma datorată. Apar în relațiile de decontare cu furnizorii.

3.c. Datorii în cadrul grupului

Sunt obligații datorate societăților din cadrul grupului, în relațiile de decontare ale societății-mamă cu filialele.

3.d. Datorii din interese de participare

Sunt datorii generate din relațiile de decontare între entitate cu societățile asociate.

3.e. Alte datorii

Reprezintă datoriile față de alți terți precum: salariați, bugetul statului, asigurările sociale, protecția socială, asociați, creditori diverși etc. Acestea sunt datoriile salariale, fiscale, sociale etc.

O caracteristică a datoriilor fiscale este aceea că ea nu implică nicio obligație din partea bugetului statului, a bugetele locale etc., fiind pur și simplu o datorie a entității.

Alte datorii:

- datorii salariale;
- datorii fiscale;
- datorii sociale;
- etc.

4. Venituri în avans

- Sunt valori ce asigură alocarea pentru fiecare exercițiu financiar înainte de veniturile ce îi sunt proprii.

Componență:

- a) Subvenții pentru investiții
- b) Venituri înregistrate în avans

4.a. Subvenții pentru investiții

- Sunt surse alocate de la bugetul statului sau din alte surse.
- Au caracter nerambursabil.
- Sunt, în general, destinate investițiilor.
- Sunt acordate pentru achiziționarea sau prelucrarea de active imobilizate.
- Cu toate că sunt primite de la terți, pentru că nu sunt rambursabile, entitatea le consideră surse proprii.

4.b. Venituri înregistrate în avans

Sunt valori contabilizate în cursul exercițiului, în contul unor servicii care vor fi prestate în cursul exercițiului următor, când vor fi recunoscute ca venituri ale perioadei.

Deci ele reprezintă sume de bani încasate în exercițiul curent, dar care se referă la activități din perioada următoare (exemple: chirii încasate în avans, abonamente încasate în avans).

5. Conturi speciale de pasiv

Toate conturile de venituri ce sunt asimilate conturilor de PASIV și înregistrate în structurile anterioare.

NOTĂ

Așa cum am făcut precizarea la sfârșitul prezentării conturilor de ACTIV și în cazul structurilor de PASIV am prezentat Conturile speciale de pasiv.

În literatura de specialitate, în cele mai multe lucrări, sunt prezentate 4 structuri de pasiv patrimonial, însă în alte lucrări sunt prezentate 5 structuri.

În orice caz, veniturile, chiar dacă sunt în fapt conturi de rezultate, ele sunt considerate ca pasive, influențând rezultatul exercițiului.

3.4. Cheltuieli și venituri

Performanța activității entității în cursul unui exercițiu financiar este dată de diferența dintre cheltuielile efectuate în cursul exercițiului și veniturile realizate în același interval de timp.

Măsurarea performanței și raportarea ei reprezintă una din cele importante funcții ale contabilității, deoarece investitorii, managerii, băncile, diverși terți sunt interesați să cunoască cât profit sau pierdere s-a realizat la sfârșitul perioadei.

În cazul în care cheltuielile efectuate au o valoare mai mică decât veniturile obținute, rezultatul este pozitiv, înregistrându-se *profit*. Căci în caz contrar, cheltuielile sunt mai mari decât veniturile, unitatea a înregistrat o *pagubă*, o *pierdere*.

Relația de stabilire a rezultatului exercițiului este:

$$\text{Rezultatul exercițiului} = \text{Venituri} - \text{Cheltuieli}$$

În continuare vom stabili ce sunt cheltuielile și veniturile și care sunt acestea.

Cheltuielile desemnează în expresie valorică (în bani) raportul patrimonial cu privire la utilizarea resurselor în cadrul activității desfășurate de o entitate patrimonială, care are ca efect micșorarea capitalului propriu.

Deci ele reprezintă diminuări de beneficii economice apărute în cursul unui exercițiu financiar sub forma demiterii activelor sau a creșterii datorii, care au generat o scădere a capitalurilor proprii, altele decât distribuțiile către proprietarii de capital.

Veniturile exprimă raporturi patrimoniale privind bogăția obținută din activitățile desfășurate de entitatea patrimonială și din proprietatea deținută, care au ca efect creșterea capitalului propriu.

Deci ele reprezintă creșteri ale beneficiilor economice înregistrate în parcursul exercițiului financiar sub forma intrărilor sau a creșterilor activelor sau scăderii datorii, acestea concretizându-se în creșteri de capital propriu, altele decât cele rezultate din contribuția proprietarilor.

Atât veniturile, cât și cheltuielile sunt extrem de diverse. Totuși, au fost grupate după anumite criterii, dintre care cele mai importante sunt:

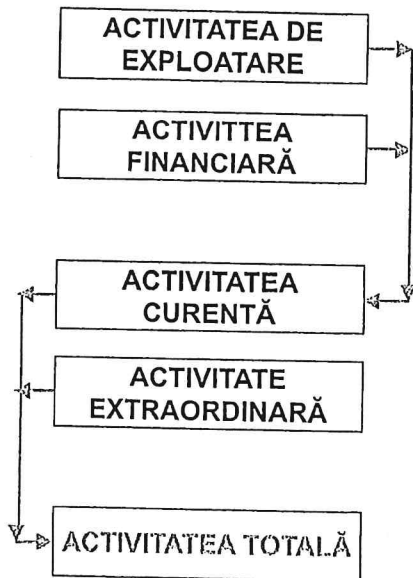
- a) natura;
- b) destinația.

Gruparea cheltuielilor și a veniturilor în funcție de natură se poate realiza conform schemei următoare. Am ales prezentarea acestui criteriu fiind mai accesibil și totodată fiind criteriul ales de reglementările din România.

Criteriul	Activitate	Cheltuieli	Venituri	
NATURA	EXPLOATARE	<ul style="list-style-type: none"> - cheltuieli cu materii prime - cheltuieli cu materiale consumabile - cheltuieli cu materiale de natura obiectelor de inventar - cheltuieli cu materiale nestocate - cheltuieli cu energia și apa - cheltuieli cu animale și păsări - cheltuieli privind mărfurile - cheltuieli cu ambalaje - cheltuieli cu întreținere și reparații - cheltuieli cu redevențe și locații de gestiune - cheltuieli cu personalul - cheltuieli cu colaboratorii - cheltuieli cu comisioane și onorarii - cheltuieli cu transportul de bunuri și persoane - cheltuieli cu deplasări, detașări, transferuri - cheltuieli cu taxe poștale și de telecomunicații - cheltuieli cu servicii bancare și asimilate - cheltuieli cu alte taxe și impozite - alte cheltuieli de exploatare - cheltuieli cu amortizările - cheltuieli cu impozitul pe profit 	<ul style="list-style-type: none"> - venituri din vânzare produse și mărfuri - venituri din prestări servicii și executare de lucrări - venituri din variația stocurilor - venituri din producția de imobilizări - venituri din subvenții de exploatare - alte venituri din exploatare 	
		CHELTUIELI DIN EXPLOATARE	VENITURI DIN EXPLOATARE	
		FINANCIARĂ	<ul style="list-style-type: none"> - Pierderi din participații - Cheltuieli privind investiții financiare cedate - Cheltuieli cu diferențe de curs valutar - Cheltuieli cu dobânzile - Cheltuieli cu sconturile acordate - Alte cheltuieli financiare 	<ul style="list-style-type: none"> - Venituri din imobilizări financiare - Venituri din investiții pe termen scurt - Venituri din creanțe imobilizate - Venituri din investiții financiare cedate - Venituri din diferențe de curs valutar - Venituri din dobânzi - Venituri din sconturi primite - Alte venituri financiare
			CHELTUIELI FINANCIARE	VENITURI FINANCIARE
		Curentă	CHELTUIELI CURENTE = CHELTUIELI DE EXPLOATARE + CHELTUIELI FINANCIARE	VENITURI CURENTE = VENITURI DIN EXPLOATARE + VENITURI FINANCIARE
Extraordinară (excepțională)	<ul style="list-style-type: none"> - cheltuieli cu expropriere de active - cheltuieli cu calamități naturale (cutremure, inundații, incendii naturale, erupții vulcanice etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> - venituri din exproprierea de active - venituri din calamități - venituri din subvenții primite pentru acoperirea unor cheltuieli extraordinare 		
	CHELTUIELI EXTRAORDINARE	VENITURI EXTRAORDINARE		
	CHELTUIELI TOTALE = CHELTUIELIE CURENTE + CHELTUIELI EXTRAORDINARE	VENITURI TOTALE = VENITURI CURENTE + VENITURI EXTRAORDINARE		

Așa cum se poate remarca din tabelul având criteriu natura cheltuielilor și a veniturilor, au făcut clasificarea veniturilor și cheltuielilor în funcție de trei activități ce se pot realiza în cursul exercițiului financiar.

Tipuri de activitate

Activitatea de *exploatare* este activitatea de bază, pr desfășurată sub forma unor procese de producție de bunuri, servicii, comercializare de mărfuri. Ea generează ponderea pri cheltuielilor și veniturilor.

Activitatea *financiară* este activitatea cu caracter financiar l valutar, legată de activitatea de exploatare.

Activitatea *extraordinară (excepțională)* este activitatea ce are zional, accidental. Ea nu este legată nemijlocit de obiectul de act entității. În consecință, ponderea veniturilor și cheltuielilor est

Având în vedere că în fiecare dintre aceste activități se înre cheltuieli și venituri, prin diferența dintre ele se obțin rezultate conform următoarei scheme logice.

A	Rezultat din exploatare = Venituri din exploatare – Cheltuieli de exploatare
B	Rezultat financiar = Venituri financiare – Cheltuieli financiare
C	Rezultatul curent = Rezultat din exploatare + Rezultat financiar
D	Rezultat extraordinar = Venituri extraordinare – Cheltuieli extraordinare
E	Rezultatul brut (total) = A + B + D = C + D

Pentru exemplificarea veniturilor și a cheltuielilor grupe natură, vom realiza următoarea aplicație:

La sfârșitul exercițiului financiar, S.C. ANDRADA S.R.L. a înregistrat ur rezultate ale activității.

	Cheltuieli		Venituri
a	– cheltuieli cu materii prime 1000 lei	1	Venituri din variația stocurilor
b	– cheltuieli cu energia și apa 400 lei	2	Venituri din prestări servicii
c	– cheltuieli cu ambalajele 300 lei	3	Venituri din investiții pe termen lung 800 lei
d	– cheltuieli cu personalul 3000 lei	4	Venituri din dobânzi 200 lei
e	– cheltuieli cu telecomunicații 200 lei	5	Venituri din calamități naturale
f	– cheltuieli cu diferențe de curs valutar 250 lei		
g	– cheltuieli cu sconturi acordate 50 lei		
h	– cheltuieli cu calamități naturale 800 lei		

Cheltuielile
– cheltuieli de producție
– cheltuieli de administrație
– cheltuieli de desfacere
– cheltuieli financiare
– alte cheltuieli
Veniturile
– venituri din vânzări, regăsite în Cifra de afaceri
– alte venituri din exploatare
– venituri financiare
– venituri extraordinare

Se cere să se stabilească rezultatele parțiale și rezultatul total.

Rezolvare

A. Rezultatul din exploatare = (1 + 2) – (a + b + c + d + e) = (2000 + 3000 + 400 + 300 + 3000 + 200) = 5000 – 4900 = 100 lei

B. Rezultatul financiar = (3 + 4) – (f + g) = (800 + 200) – (250 + 50) = 1000 – 300 = 700 lei

C. Rezultatul curent = Rezultatul din exploatare + Rezultat financiar = 100 + 700 = 800 lei

D. Rezultatul extraordinar = 5 – h = 800 – 800 = 0

E. Rezultat brut (total) = A + B + D = C + D = 800 lei

În funcție de cel de al doilea criteriu, și anume destinația, cheltuielile și veniturile se diferențiază pe funcțiile importante ale întreprinderii: producție, desfacere, administrație, financiară.

3.5. Elemente extrapatrimoniale

Elementele extrapatrimoniale sunt active și datorii ce pot apărea ca urmare a unor evenimente trecute, dar a căror evidență urmează a fi confirmată numai de apariția sau neapariția unor evenimente viitoare incerte și care nu pot fi controlate de entitate.

Acestea se mai numesc active și datorii contingente.

1. *Angajamentele acordate* reprezintă eventualele creanțe față de terți, în cazul în care unitatea va trebui să plătească în locul acestora suma ce constituie obiectul angajamentului.

2. *Angajamentele primite* reprezintă eventuale datorii ale unității față de terți, în cazul în care aceștia vor trebui să plătească în locul entității suma ce constituie obiectul angajamentului.

3.6. Particularizarea structurilor patrimoniale la diferite tipuri de întreprinderi

În funcție de activitatea desfășurată, întreprinderile dispun de elemente patrimoniale ce aparțin activului sau pasivului patrimonial specific.

Ele vor fi prezentate în mod structurat în următorul tabel:

A. ACTIVITATEA DE PRODUCȚIE	I. ACTIV PATRIMONIAL
	1. Active immobilizate
	1.a. Immobilizări necorporale
	- cheltuieli de constituire
	- cheltuieli de dezvoltare
	- mărci, brevete, licențe, concesiuni
	- programe informatice, softuri etc.
	1.b. Immobilizări corporale
	- teren
	- construcții
	- utilaje și instalații de lucru
	- aparate de măsură și control
	- mijloace de transport
	- mobilier
	1.c. Immobilizări financiare
- titluri de participare	
- creanțe immobilizate	
2. Active circulante	
2.a. Stocuri	
- materiale consumabile	
- materii prime	
- producție în curs	
- semifabricate	
- stocuri aflate la terți	
- produse finite	
- produse reziduale	
- materiale pentru ambalat	
- ambalaje	
2.b. Creanțe	
- creanțe comerciale	
- creanțe privind capitalul subscris și nevărsat etc.	

ACTIVE ȘI DATORII CONTINGENTE
1. Angajamente acordate
• giruri
• cauțiuni
• garanții etc.
2. Angajamente primite
• giruri
• cauțiuni
• garanții etc.
3. Alte elemente extrapatrimoniale
• immobilizări corporale luate cu chirie
• valori materiale primite spre prelucrare sau reparare
• valori materiale primite spre păstrare sau în custodie
• debitori scoși din activ și urmăriți în continuare
• debitori din amenzi și penalități
• redevențe, locații de gestiune, chirii și alte datorii similare
• efecte scontate, neajunse la scadență
• stocuri de natura obiectelor de inventar
• alte valori în afara bilanțului

B. ACTIVITATEA DE COMERCIALIZARE	2.c. Investiții financiare pe termen scurt 2.d. Disponibilități bănești – conturi la bănci – casa – acreditive – avansuri de trezorerie 3.Active de regularizare – cheltuieli înregistrate în avans II. PASIV PATRIMONIAL 1. Datorii – toate categoriile de datorii 2. Capital și rezerve Toată structura de capital propriu
	I. ACTIV PATRIMONIAL 1. Active imobilizate 1.a. Imobilizări necorporale – cheltuieli de construire – mărci, licențe, concesiuni – fond comercial – programe informatice 1.b. Imobilizări corporale – terenuri – construcții – utilaje (motostivuitoare, macarale etc.) – <i>aparate de măsură și control</i> (pentru probe) – mijloace de transport – <i>mobilier</i> etc. 1.c. Imobilizări financiare – titluri de participare – creanțe imobilizate 2. Active circulante 2.a. Stocuri – obiecte de inventar – <i>mărfuri</i> – materiale pentru ambalat – <i>ambalaje</i> etc. 2.b. Creanțe – creanțe comerciale – creanțe privind capitalul subscris și nevărsat etc. 2.c. Investiții financiare pe termen scurt 2.d. Disponibilități bănești – conturi în bănci – casa 3. Active de regularizare – cheltuieli înregistrate în avans II. PASIV PATRIMONIAL 1. Datorii Toate categoriile de datorii 2. Capital și rezerve Toată structura de capital propriu

C. ACTIVITATEA DE PRESTĂRI SERVICII - TRANSPORT -	I. ACTIV PATRIMONIAL
	1. Active imobilizate
	1.a. Imobilizări necorporale
	Idem A
	1.b. Imobilizări corporale
	- teren
	- construcții
	- aparate de măsură și control
	- utilaje și instalații de lucru
	- mijloace de transport
	- mobilier
	1.c. Imobilizări financiare
	- titluri de participare
	- creanțe imobilizate
	2. Active circulante
	2.a. Stocuri
	- combustibil
	- piese de schimb
	- material de întreținere
	2.b. Creanțe
	- creanțe comerciale
	- creanțe privind capitalul subscris și nevărsat
	2.c. Investiții financiare pe termen scurt
2.d. Disponibilități bănești	
- conturi în bănci	
- casa	
- avansuri de trezorerie	
II. PASIV PATRIMONIAL	
1. Datorii	
Toate categoriile de datorii	
2. Capital și rezerve	
Toată structura de capital propriu	

Dicționar

- active circulante: bunuri și valori economice care își schimbă forma și destinații la prima utilizare și având durata de utilizare mai mică de un an.
- active imobilizate: bunuri și valori economice cu durată de utilizare mai mare de un an și de valoare minimă conform legii. Ele își păstrează forma și destinația mai multe cicluri de exploatare
- acțiune/parte socială: fracțiune din capitalul social deținută de acționar/asociat, în funcție de aportul său la capitalul social al entității și care îi dă drept de proprietate asupra unei părți din capital.
- amortizare: recuperarea treptată a valorii de intrare a activului imobilizat cu trecerea eșalonată pe cheltuieli, pe toată durata de utilizare.
- cheltuieli: valori plătite sau de plătit în contrapartidă cu stocurile